

Kunnskapsdepartementet (KD)
Postboks 8119 Dep.
0032 OSLO

Deres ref: Øyvind Johnson

Oslo, 30.03.2016
Vår ref: Anne K. Eggen Lervik/ 15-33231

Høring - forskrifter om rammeplan for femårige grunnskolelærerutdanninger

Hovedorganisasjonen Virke viser til høringsbrev og [høringsnotat](#) om [Forskrift om rammeplan for femårige grunnskolelærerutdanninger](#).

Virke er næringslivets nest største hovedorganisasjon og representerer over 23 000 virksomheter. Våre medlemsbedrifter kommer fra bransjer som handel, kunnskap, teknologi, reiseliv, service, helse, omsorg, utdanning, kultur og frivillighet. Til sammen utgjør de over 230 000 arbeidsplasser. Blant våre medlemmer har vi ca. 200 private utdanningsinstitusjoner på alle nivåer i utdanningsløpet; grunnskoler, videregående skoler, fagskoler, folkehøyskoler, høyskoler og vitenskapelige høyskoler. Virke er derfor svært opptatt av utdanning både fra et tilbyder- og et mottakerperspektiv. Virke er også en aktiv bidragsyter i nasjonale og internasjonale prosesser om fremtidens kompetansebehov, f. eks. OECD Skills Strategy, Cedefop/EU "Identifying Skill Needs in Europe", ESCO Board og European Skills Council in Commerce.

Virkes synspunkter oppsummeres slik:

Virke støtter:

- At den nye rammeplanen skal bygge på Forskrift om rammeplan for grunnskolelærerutdanningene for 1.–7. trinn og 5.–10. trinn fastsatt i 2010.
- Departementets forslag til navn på utdanningene: "Grunnskolelærerutdanning for 1. – 7. trinn", og tilsvarende for utdanningen for 5.-10. trinn.

Virke støtter ikke:

- Departementets forslag til at betegnelsen "Profesjonsfag" skal erstatte dagens betegnelse "Pedagogikk og elevkunnskap".

Virke savner:

- Økt kvalitet på utdanningen – den autonome pedagogen
- Mer om entreprenørskap som læringsstrategi
- Mer praksis for lærere – mer kvantitet og kvalitet
- Økt faglig og pedagogisk nytenkning
- Konkrete forslag til læringsutbyttebeskrivelser

Hovedorganisasjonen Virke

Besøksadresse:
Henrik Ibsens gate 90
NO 0255 Oslo
Postadresse:
P.O. Box 2900 Solli
NO-0230 Oslo
Tel +47 22 54 17 00
Fax +47 22 56 17 00
E-post
info@virke.no
Bankgiro
6030.05.18543
Org nr.
970 134 646 MVA

1. Innledning

Fremtidens lærere må inneha kompetanse i å kunne utvikle elevenes talenter gjennom å stimulere elevenes entreprenørielle kompetanser. Dette er etterspurte kompetanser av det arbeidslivet elevene senere skal ut i, i tillegg utgjør det sentrale læreplanmål i læreplaner for fag og som en del av generell del i grunnskolen. Det er derfor svært mangelfullt at rammeplanen ikke sier noe om kompetansekrav til entreprenørskap. Ei heller at mastergradsmuligheter kan gjennomføres innenfor dette kunnskapsfeltet.

2. Økt kvalitet på utdanningen – den autonome pedagogen

Kvalitet i lærerutdanningene handler ikke bare om fordypning i fag. Det handler om forståelse for barns læring og motivasjon. Vi savner mer om pedagogikk og elevkunnskap og støtter ikke at det skal betegnes som "Profesjonsfag". Det er avgjørende for å stimulere elevenes talent og utvikle læringsstrategier og rammebetingelser for god læring. Kvalitet kan ikke bare vurderes ut fra fagfordypning. En trenger spesialister med bred forståelse av barns motivasjon og læring. Vi vet at det er utrolig hvor mye en lærer når en er motivert. Derfor må pedagogikk og elevkunnskapsfaget økes for omfattende kunnskap om tilrelegging for ulike aktiviteter, motivasjon og samarbeid gjennom bruk av ulike læringsarenaer, læringskulturer, individuelle tilpasninger, og bruk av engasjerende samarbeidspartnere.

3. Rammeplanen må ta opp i seg endringer fra "[Ludvigsen-utvalget](#)"

Rammeplanen skal bidra til en enhetlig nasjonal oppbygging av utdanningene og til at kandidatene fra ulike læresteder har det samme overordna læringsutbyttet. Samtidig må rammeplanen ta opp i seg endringer fra "Ludvigsenutvalget" som vektlegger "*...elevenes utvikling i skolen som en viktig del av samfunnets utvikling og at skolen må være aktiv i samspill med samfunnet rundt*¹". Elevene må få tilrettelagt muligheter for opplevelse og bekreftelser på egen kompetanse på arenaer utenfor skolen. Verdsetting av læringsutbytter utenfor skolen må integreres i læringsprosessene. Tenkningen om læringsutbytter har en viktig målsetting om, og er en forutsetning for, å fremme likeverdighet mellom ulike arenaer for læring. Det vil også styrke elevenes utvikling av personlige kompetanser og sikre sterkere bånd som forener enhetlig læring enten det er i skole eller i lokalt samfunns-, kultur- og arbeidsliv.

4. Mer om entreprenørskap som læringsstrategi

Entreprenørskap er et offisielt utdanningsmål for hele utdanningsløpet. Strategiplanen for entreprenørskap i utdanningen viser bl.a. til at "*Entreprenørskap skal være et redskap for en mer åpen og nyskapende skole der elevene utvikler kreativitet og pågangsmot.*" Generell del for læreplanen sier bl.a. at "*Opplæringen skal kvalifisere for produktiv innsats i dagens arbeidsliv, og gi grunnlag for senere i livet å kunne gå inn i yrker som ennå ikke er skapt*". Entreprenørskap i skolen er en læringsstrategi der erfaringslæring og refleksjon er viktig. Målet er å motivere for personlig engasjement og bruk av egne ressurser som drivkraften i læringsprosessen. Det er et stort behov for å utvikle entreprenørskapskompetanse gjennom hele utdanningsløpet. I følge NIFU, rapport 2/2015, påpekes det at spesielt at grunnopplæringen står overfor de største utfordringene i arbeidet med entreprenørskap. Viser til analyser i følgeforskningsprosjektet der det er diskutert hvordan «entreprenørskapsopplæring» kan organiseres som et emne i fag, eller integreres i fag

¹ S.8 i NOU 2015:8

gjennom prosjekter (Johansen og Schanke 2014). Entreprenørskap er en strategi for læring og fornyelse av skolen. Forskernes² anbefalinger (s.12) er klar:

"På bakgrunn av den betydningen entreprenørskap har i samfunnet og den viktige rollen utdanningen har for utvikling av holdninger, ferdigheter og kompetanser for og om entreprenørskap vurderes det svært viktig å videreføre satsingen på entreprenørskaps-utdanning fra grunnopplæringen til høyere utdanning."

5. Mer praksis for lærere – mer kvantitet og kvalitet

Vi ønsker å styrke praksisperiodene. Andelen praksis bør holdes på minimum samme nivå som i dag. Det er viktig at studentene får erfaringslæring og at dette også i vesentlig grad bør legges inn i det 5. studieåret. Praksislærerne må i sterkere grad involveres i en helhetlig opplæring. Virke mener at praksisdelen er alt for lite vektlagt – både når det gjelder kvalitet og kvantitet. Vi vet det er store utfordringer knyttet til tilgang, kvalitet og relevans på praksissteder. Kravet til kvalitet og relevans er ikke godt nok utnyttet. Hva slags kvalitetssystem har en for at en lærer får gode treningsarenaer, når vi vet at praksis ofte innebærer den største overgangen for nyutdanna lærere? Ifølge en helt fersk rapport fra Universitet og Høgskolerådet³ om kvalitet i praksis innenfor helsefag fokuseres spesielt kvalitet gjennom at læringsutbyttebeskrivelser for praksisstudiene utarbeides i samarbeid mellom utdanning og praksisfelt. Vi tror det kan være med på å gi større relevans og kvalitet i utdanningen og brukes som et eksempel i lærerutdanningen også.

Å åpne for praksis i barnehager er bra, men lærere bør også få mulighet til å praktisere i andre deler av arbeidslivet. Lærere trenger å knytte relasjoner til lokalt samfunns-, kultur- og arbeidsliv for å fremme ulike pedagogiske aktiviteter knyttet til ulike fag. Dette må inngå som en del av praksisperioden. Eksempelvis vet vi at elever som får mulighet til å praktisere ulike prosjekter i samarbeid med lokalt samfunns-, kultur- og arbeidsliv utenfor skolen øker motivasjonen og opplever bedre relevans på læringen.

6. Økt faglig og pedagogisk nytenkning

Norge har hatt to strategiplaner for entreprenørskap i utdanningen. Dette har vært forankret i nasjonale handlingsplaner. Den første handlingsplanen ble lansert i 2004 og hadde tittelen «Se mulighetene og gjør noe med dem!». Den ble revidert i 2006. Den ble fulgt opp med en ny handlingsplan i 2009 med tittelen «Entreprenørskap i utdanningen – fra grunnskole til høyere utdanning» som gjelder for perioden 2009-2014.

Det er viktig at videreføring av dette arbeidet tas med i rammeplanene for ny lærerutdanning. Det gir grunnlag for å implementere nytt innhold i skolen som er foreslått i [Ludvigsenutvalget NOU 2015: 8 Fremtidens skole Fornyelse av fag og kompetanser](#).

Vi mener at fremtidens lærere må inneha endringskompetanse og evne til nytenkning. Skolen har behov for fornying. Den gode autonome læreren trenger et repertoar for metoder for faglig og pedagogisk nytenking i skolen.

² NIFU Rapport 2/2015: Entreprenørskapsutdanningen i Norge – status og veien videre. Sluttrapport fra følgeforskningsprosjektet om entreprenørskap i utdanningen. Olav Spilling, Vegard Johansen, Liv Anne Støren

³ Sluttrapport fra et nasjonalt utviklingsprosjekt gjennomført på oppdrag fra KD, Universitets- og Høgskolerådet. Kvalitet i praksisstudiene i helse- og sosialfaglig høyere utdanning.

7. Konkrete innspill til læringsutbyttebeskrivelser

Departementet er opptatt av høringsinstansenes syn på om beskrivelsene av forventet læringsutbytte er i tråd med god praksis. Vi har konkrete innspill. Dette gjelder endringsforslag til læringsutbyttebeskrivelser:

GENERELL KOMPETANSE

Kandidaten

"- kan bidra aktivt til innovasjonsprosesser, ta ansvar for samarbeid om faglig og pedagogisk nytenking i skolen og involvere lokalt arbeids-, samfunns- og kulturliv i opplæringen"

Foreslås endret til:

"- kan bidra aktivt til entreprenørskaps- og innovasjonsprosesser samt å involvere lokalt arbeids-, samfunns- og kulturliv i opplæringen."

GENERELL KOMPETANSE

Kandidaten

"- innehar endrings- og utviklingskompetanse og kan anvende sine kunnskaper, ferdigheter og profesjonsfaglige digitale kompetanse til å gjennomføre avanserte lærerfaglige arbeidsoppgaver og prosjekter til beste for elevers utvikling og læring og i møte med fremtidens skole"

Foreslås endret til:

"- innehar endrings-, utviklings- og entreprenørskapskompetanse og kan anvende sine kunnskaper, ferdigheter og profesjonsfaglige digitale kompetanse til å gjennomføre avanserte lærerfaglige arbeidsoppgaver og prosjekter til beste for elevers utvikling og læring og i møte med fremtidens skole "

8. Andre kommentarer

Det oppgis innledningsvis at ny rammeplan skal gi de overordnede rammene for helhetlige, integrerte femårige grunnskolelærerutdanninger på masternivå. Samtidig står det at "I det femårige masterløpet skal 60 % av utdanningen kunne defineres som emner på lavere grads nivå og 40 % på høyere grads nivå." Skal ikke hele utdanningen og læringsutbytte ligge på samme nivå – altså nivå 7? Dette fremstår som en bachelor med videreutdanning, mens tanken er at det skal være en helhetlig masterutdanning.

Rammeplanen inneholder svært lite om etikk. Det eneste som omtales i forslag til forskriften er:

"-for å styrke lærerkompetansen i et flerkulturelt og flerreligiøst samfunn skal kunnskap om religion, livssyn og *etikk* utgjøre en modul tilsvarende 15 studiepoeng integrert i elevkunnskapsdelen av profesjonsfaget."

I lys av at rammeplanen skal tilrettelegge for den profesjonelle og autonom læreren fremstår det litt rart at læreren skal *beherske* norsk, mens teknologi skal beherskes *avansert*, slik det står oppgitt:

Kandidaten

"-innehar *avanserte* digitale ferdigheter og kan bruke relevante digitale verktøy og ressurser for å tilpasse opplæringen i alle fag, kan vurdere og utnytte teknologi- og medieutviklingen og veilede barn og ungdom i deres digitale hverdag. "

Og

Kandidaten

"-*behersker* norsk muntlig, skriftlig bokmål og nynorsk, kan kommunisere om faglige spørsmål i og utenfor skolen og bruke språket på en kvalifisert måte i profesjonssammenheng."

Vennlig hilsen

Hovedorganisasjonen Virke

Stian Sigurdson
Leder Arbeidslivspolitik

Anne K. Eggen Lervik
Seniorrådgiver